

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Roman Kuczyński

w sprawie z odwołania A. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w [...] o rentę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 maja 2005 r.,
kasacji ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 października 2004 r., sygn. akt III AUa .../04,

odmawia przyjęcia kasacji do rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 7 stycznia 2004 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] oddalił odwołanie A. J. od decyzji Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w [...] odmawiającej przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 19 października 2004 r., oddalił apelację wnioskodawcy, dzieląc ustalenia i wnioski Sądu pierwszej instancji potwierdzone wynikami postępowania apelacyjnego.

Kasacja wnioskodawcy od powyższego wyroku zarzuca naruszenie prawa procesowego, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, przekroczenie granic swobodnej

oceny dowodów polegającej na dokonaniu tej oceny jedynie na podstawie dwóch sprzecznych ze sobą opinii biegłych lekarzy, a także naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c. Jako okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania wskazuje ona na nieważność postępowania poprzez niepoinformowanie strony o możliwości złożenia wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu oraz pozbawienie możliwości obrony swoich praw w świetle art. 379 pkt 5 k.p.c.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Celem kasacji jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni prawa i praktyki sądowej, a także wykonywanie nadzoru nad działalnością innych sądów, co wynika z art. 183 ust. 1 Konstytucji RP i z art. 2 i 3 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 13, poz. 48 ze zm.), natomiast nie jest jej celem – jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99 (OSNC 2000 r. nr 7-8, poz. 47) – korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne, ponieważ tę rolę spełniają takie środki zaskarżenia jak apelacja, która ma charakter pełny i nieograniczony oraz zażalenie. Z tych też względów obowiązkiem kasacji jest zarówno osobne przedstawienie, z jakich względów, wykraczających poza toczący się między stronami spór prywatno-prawny sprawa powinna przejść na trzeci szczebel instancji, a kasacja zasługuje na rozpoznanie przez Sąd Najwyższy, będący naczelnym organem władzy sądowniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2000 r., III CZ 36/01, OSNC 2000 r. nr 2, poz. 22), jak i konieczność sformułowania zagadnienia prawnego ze wskazaniem argumentów, prowadzących do rozbieżnych ocen oraz wykazanie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości prawne (z wyszczególnieniem tych wątpliwości) a nadto przedstawienie występowania w związku z tymi wątpliwościami rozbieżności w orzecznictwie sądów.

W przedmiotowej sprawie, za okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania w rozumieniu art. 393 k.p.c. nie można uznać, że zachodzi, brana pod uwagę z urzędu nieważność postępowania z tego powodu, iż wnioskodawca był pozbawiony możliwości obrony swoich praw. Spór sprowadzał się do tego, czy wnioskodawca jest niezdolny do pracy i z tego tytułu przysługuje mu prawo do renty. Na tę okoliczność Sąd pierwszej instancji przeprowadził z urzędu – dowód z

opinii czterech biegłych sądowych lekarzy o specjalnościach odpowiednich do schorzeń wnioskodawcy, zgromadził dokumentację lekarską i ustalił, że wnioskodawca wprawdzie jest częściowo niezdolny do pracy, jednakże na dzień zgłoszenia wniosku i dzień wydania decyzji nie spełniał wszystkich warunków do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy z art. 57 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.).

Wnioskodawca był z opiniami biegłych zaznajamiany, dołączał do akt sprawy dokumenty lekarskie, uczestniczył też osobiście w rozprawach przed sądami obu instancji. Brak jest zatem podstaw do przypisania wnioskodawcy nieporadności czy trudności z samodzielnym pojmowaniem czynności procesowych. Przedmiotowa sprawa nie należy do skomplikowanych pod względem faktycznym i prawnym. Ocena uprawnień rentowych należy do właściwości sądów pracy i ubezpieczeń społecznych i sądy te we własnym zakresie są zobowiązane sprawdzić występowanie ustawowych przesłanek, od których zależy nabycie prawa do renty. W niniejszej sprawie Sądy obu instancji nie uchybiły swoim obowiązkom a opinie biegłych były jednoznaczne i nie pozostawiały wątpliwości co do braku u wnioskodawcy ograniczeń w niezdolności do pracy. Brak pełnomocnika nie może być zatem traktowany jako pozbawienie strony możliwości obrony jego praw i nie powoduje nieważności postępowania; udział pełnomocnika w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest konieczny i dlatego nie pouczenie strony o możliwości jego ustanowienia nie może być oceniane jako naruszenie przez sąd art. 5 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2000 r., II UKN 426/99, OSNAPiUS 2001/16/523). Przepis art. 5 k.p.c. nie nakłada też na sąd powinności udzielania stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez adwokata lub radcy prawnego wskazówek dotyczących możliwości i podstaw prawnych dochodzenia określonych roszczeń jak i celowości składania wniosków dowodowych (jeżeli potrzeba i możliwość ich złożenia istniała w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji – por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2000 r., V CKN 60/00, OSNC 2000/12/229, z dnia 3 grudnia 1999 r., II UKN 232/99, OSNAPiUS 2001/7/234 i z dnia 11 października 2000 r., II UKN 33/00, OSNAPiUS 2002/10/24). Sąd Najwyższy nie znajduje zatem podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania w sprawie z art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 5 k.p.c.

i w oparciu o tę okoliczność uzasadniającą przyjęcie kasacji do rozpoznania nie może ona być przyjęta. Brak jest także podstaw do przyjęcia kasacji ze względu na przesłanki z art. 393 § 1 i 2 k.p.c. (a contrario), ponieważ odnośnie do zarzutu naruszenia art. 379 pkt 5 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. kasacja nie formułuje ani zagadnienia prawnego ani nie wykazuje, że te przepisy budzą w stosowaniu poważne wątpliwości prawne, lub na tle ich stosowania występują rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Sąd Najwyższy doszedł zatem do przekonania, że zachodzą przesłanki z art. 393 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., co uzasadnia odmowę przyjęcia kasacji do rozpoznania i w oparciu o art. 393⁷ § 1 k.p.c. postanowił jak w sentencji.